

Lärdomar av Encrochat

- Analysprojekt Robinson

RAPPORTMISSIV

Avdelning/Region Noa	Enhet Underrättelseenheten
Diarienummer A193.902/2021	Titel Lärdomar av Encrochat - Analysprojekt Robinson
Ansvarig chef Linda H. Staaf	Beställare C Noa
Omfattning 35	Produkt Strategisk rapport

Sammanfattning

I rapporten *Lärdomar av Encrochat - Analysprojekt Robinson* sammanställs den kunskap som genererats till följd av tillgången till kommunikation från den krypterade tjänsten Encrochat. Rapporten beskriver främst den kriminella miljön kring aktörer med strategisk eller organisatorisk roll inom narkotikasmuggling, eftersom det huvudsakligen är sådana aktörer som återfinns i materialet.

Encromaterialet innehåller information om brottsplaner, om kriminella sammanslutningar och om relationer mellan kriminella aktörer. För att omhänderta informationen har underrättelseenheten vid Nationella operativa avdelningen (NOA) och de regionala underrättelseenheterna genomfört ett nationellt analysprojekt. Projektet bedrevs i sju inriktningar: nätverk, våld, narkotika, penningtvätt, vapen och sprängmedel, MC-relaterad brottslighet och otillåten påverkan.

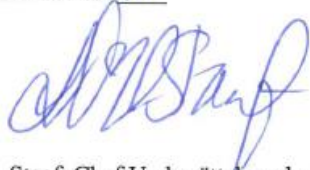
I rapporten redovisas resultaten av vardera analysprojekt i separata kapitel. Rapportens avslutande kapitel summerar den bild av encroanvändarna som analysarbetet genererat samt redogör för ett antal övergripande samhällssårbarheter som framkommit inom ramen för arbetet.

Produktinformation**Sekretess**

Öppen	Ingen
-------	-------

Beslut☒ Rapporten är fastställd

Stockholm 2021-05-10

Linda H. Staaf, Chef Underrättelseenheten Nationella operativa avdelningen, NOA

Sammanfattning

Encrochat kan närmast beskrivas som en marknadsplats för kriminella som präglas av skiftande kontakter och snabba beslut. Förväntan om att tjänster återbetalas av gentjänster framstår som vägledande för de kontakter som knyts på plattformen, snarare än klart definierade hierarkiska roller eller nätverkstillhörigheter. Samverkan sker såväl inom som mellan identifierade nätverk, samt med personer som verkar sakna gruppstillhörighet.

Encrochat-plattformen är till stor del ett sammansatt narkotikanätverk där de flesta når ut brett till personer med hög kriminell kapacitet. Detta medför att få personer på plattformen är oersättliga och det är tveksamt om insatser mot enskilda individer i detta skikt skulle inverka nämnvärt på den totala narkotikainförseln.

Ett högt säkerhetstänk är gemensamt för aktörerna i materialet. Detta bekräftas bland annat av att man genomgående använder sig av yngre personer för att utföra vissa brott och anlitar personer som är okända för polisen till att lagerhålla narkotika, kontanter och vapen, samt för tillgång till fordon för transporter. Aktörerna påstår sig också ha etablerade kontakter med tjänstemän inom bankväsendet, på myndigheter, på företag och med advokater.

Materialet visar på en hög våldsbenägenhet bland aktörerna och en låg tröskel till dödligt våld. Våldet är inte alltid direkt orsakat av narkotikauppgörelser, även om det sker i sociala miljöer som är uppbyggda runt narkotika. Våldet kan drivas av personliga konflikter, hämndspiraler och som strategi för att inte själv angripas först. Det dödliga våldet är ofta anstiftat och utförligt planerat. Tillgången till vapen, ammunition, medhjälp och utförare är i regel god och utgör inte en begränsande faktor för genomförandet. Drivkraften för unga utförare, som ofta saknar direkt koppling till anstiftaren, kan vara såväl ekonomisk som att stiga i graderna och visa sig pålitlig. Det våld som utförs under perioden är bara en liten andel av alla fall där våld diskuteras och planeras.

Narkotikasmugglingen till Sverige bedrivs i en närmast industriell skala som troligtvis uppnår nivåer om över 100 ton årligen. Att omfattande införsel har kunnat bedrivas samtidigt som nationsgränserna varit stängda bekräftar att legal godstrafik, som varit undantagen restriktioner, används som transportsätt. Pengarna som omsätts och kostnaderna för narkotikainförseln uppnår troligen miljardbelopp årligen. Stora delar av brottspengarna som genereras i Sverige växlas till euro och förs utomlands för återinvestering i nya partier. Valutaväxling är en central funktion i smugglingskedjan.

Tillgången till krypterad kommunikation är avslutningsvis en förutsättning för snabb koordinering av våldsbrott och organisering av storskalig narkotikasmuggling. Kommunikationen påskyndar brottsförlopp och underlättar att knyta kontakter med nödvändig kompetens i brottskedjan, som man annars inte hade haft tillgång till. Även om insatsen mot Encrochat kan ha haft en avskräckande effekt fortgår sannolikt liknande kriminell kommunikation på andra krypterade plattformar.

1	INLEDNING	5
1.1	Metod	5
1.2	Begränsningar	5
2	NÄTVERK	6
2.1	Inledning	6
2.2	Relationer inom den organiserade brottsligheten	6
2.2.1	Användarnas brottslighet	7
2.2.2	Nationell och internationell samverkan och relationer	8
2.2.3	Aktörer	10
3	VÅLD	12
3.1	Inledning	12
3.2	Våldsupplägg, roller och drivkrafter	12
3.2.1	Planeringsfas	13
3.2.2	Genomförande- och efterfas	15
3.3	Avslutande iakttagelser	16
4	NARKOTIKA	17
4.1	Inledning	17
4.1.1	De internationella narkotikaorganisatörerna	17
4.1.2	Producentländer, transiteringsvägar och distribution i Sverige	17
4.1.3	Storstäderna är de huvudsakliga mottagardestinationerna av narkotikan	18
4.2	Hur mycket narkotika smugglas in i Sverige?	19
4.2.1	Bedömning av narkotikamarknadens omfattning	20
5	PENNINGTVÅTT	21
5.1	Inledning	21
5.2	Tillvägagångssätt för illegal penninghantering	21
5.2.1	Växling	21
5.2.2	Växling kryptovaluta	22
5.2.3	Låneupplägg	22
5.2.4	Företag i brottslig verksamhet	23
5.2.5	Parallell marknad	23
5.3	Centrala möjliggörare	24
5.3.1	Växlare	24
5.3.2	Låneförmedlare	24
5.3.3	Insiders: banktjänstemän, revisorer, mäklare	24
5.3.4	Varuhandlare	25
5.4	Omfattning av illegal penninghantering	25
6	VAPEN OCH SPRÄNGMEDEL	27
6.1	Inledning	27
6.2	Införsel tillgång och förvaring	27
6.2.1	Vapen	27
6.2.2	Ammunition och sprängmedel	28
7	MC-RELATERAD KRIMINALITET	29
7.1	MC-miljön och samverkan	29
7.2	Brottsupplägg	29
8	OTILLÅTEN PÅVERKAN	30
9	SLUTORD	31
	BILAGA 1. UTDRAK FRÅN KONVERSATIONER I ENCROCHAT	33

1 Inledning

Under våren 2020 lyckades franska myndigheter tillsammans med Europol tillgängliggöra innehåll i den krypterade kommunikationstjänsten Encrochat. Svensk polis fick sedermera tillgång till de användarkonton som befann sig i Sverige, eller hade kontakt med användare i Sverige, och kunde i realtid följa kriminella aktörers brottsplaner. I tron om att Encrochat var ett säkert kommunikationsverktyg användes det för att ohämmat diskutera brottsplaner. Detta gav svensk polis ett fördelaktigt operativt läge vilket ledde till ett stort antal ingripanden. Arbetet genomfördes som flera insatser inom ramen för en operation som benämndes Operation Robinson.

Frånsett de rent operativa framgångarna kan materialet också fungera kunskapshöjande. Bland meddelandena finns till exempel detaljerad information om brottsplaner, kriminella sammanslutningar och om relationer som tidigare varit okända för Polismyndigheten. Polisens underrättelsetjänst har i och med tillgången till materialet haft möjlighet att höja kunskapsläget avseende en rad brottsområden och dess modus samt identifiera och kartlägga tidigare okända kriminella nätverk och tongivande aktörer.

I syfte att säkerställa att de kunskaper som genererades i och med tillgången till materialet tas tillvara, och för att skapa mervärde kring informationen, genomförde underrättelseenheten vid Nationella operativa avdelningen (NOA) och de regionala underrättelseenheterna ett nationellt analysprojekt. Projektet bedrevs i följande sju inriktningar: nätverk, våld, narkotika, penningtvätt, vapen och sprängmedel, MC-relaterad brottslighet och otillåten påverkan. Analysprojektet avrapporteras i sin helhet i föreliggande rapport.

1.1 Metod

Under hösten 2020 genomfördes en systematisk genomläsning och kodning av materialet. Denna bearbetning låg till grund för den analys som sedan följde. Utöver det har en kvalitativ informationsinhämtning skett genom enkäter där projektets deltagare har svarat på frågor om hur de, med hänsyn till sin tidigare sakkunskap inom respektive brottsområde, tolkat det material som de tagit del av. I syfte att kvalitetssäkra processen, från bearbetning till analys, bildades en styrgrupp som löpande har följt upp arbetet.

1.2 Begränsningar

Materialet är begränsat både tidsmässigt (våren 2020), rumsligt (en kommunikationstjänst) och avseende brottsområde (främst organisering av narkotikasmuggling). Detta innebär att Encrochat inte ger en inblick i övrig organiserad brottslighet, såsom exempelvis människosmuggling, internetrelaterade sexualbrott mot barn eller terrorism. När det gäller den tidsmässiga avgränsningen är det värt att ha i åtanke att projektet pågick under utbrottet av Covid 19-pandemin, vilken medförde en rad åtgärder som i många avseenden tvingade Encrochat-användarna till anpassning. Bland annat reste många av de utlandsbaserade kriminella tillbaka till Sverige och möjligheten att bedriva narkotikahandel påverkades av utökade gränskontroller, karantänsregler med mera. Därtill pågick den särskilda händelsen Rimfrost på olika platser i Sverige som kan ha tvingat många kriminella till en anpassning därefter. Slutligen ska det understrykas att denna rapport i huvudsak är baserad på en källa med de begränsningar det innebär.

2 Nätverk

2.1 Inledning

Encronätverket är en del av en sammankopplad miljö som präglas av narkotikadistributörer på hög eller medelhög nivå. De verkar i vad som kan beskrivas som en tillfällesekonomi där de i högt tempo gör affärer med andra distributörer och ständigt letar efter nya brottstillfällen. I en sådan sammankopplad miljö finns det många användare som har lång räckvidd och som lätt kan nå ut till personer med hög kriminell kapacitet. Användarna har ofta flera parallella kontakter med samma sorts kompetens och flera olika vägar att nå ut i nätverket, vilket innebär att få personer är strategiska i bemärkelsen att de är oersättliga.

Det finns behov av snabba beslut och kontaktvägar, även över längre geografiska avstånd, vilket gör att tillgången till krypterade kommunikationskanaler är avgörande. Många använder flera krypterade kommunikationstjänster parallellt, vilket innebär att materialet endast ger oss viss insyn i nätverken och samverkan i miljön. Att det är en begränsad grupp som använt Encrochat, främst aktörer med strategisk eller organisatorisk förmåga – så kallade a- och b-aktörer¹, innebär att vi inte ser de lägre skikten i aktörernas kriminella nätverk. I stort sett alla användare är involverade i narkotikabrottslighet, bland de fåtal personer som inte ägnar sig åt narkotikahandel dominerar penningtvätt och utbyte av finansiell kompetens. Dock hanterar denna verksamhet oftast pengar som används för, eller genereras av, narkotikabrottslighet.

De analyser som genomförts i syfte att förtydliga hur relationerna mellan de olika användarna ser ut bygger dels på kvantitativa mått och beräkningar av användarnas interaktioner och kommunikationsmönster, dels på kvalitativa beskrivningar och regionala fördjupningsstudier².

2.2 Relationer inom den organiserade brottsligheten

Den främsta slutsatsen som kunde dras i och med nätverksanalysen var att de personer som använder Encrochat är tätt sammankopplade och merparten av alla användare ingår i ett stort nätverkselement. På åtta steg nås samtliga användare i nätverket, och om man utgår från personer som befinner sig nära mitten, det vill säga personer med många kontakter, nås i genomsnitt knappt 10 procent av alla användare på två steg och knappt hälften på tre steg.³ Detta innebär att kommunikationen i nätverket kan ta flera olika

1 A-aktör: Strategisk förmåga, kan agera mellan tillgång och efterfrågan på kriminella varor och tjänster. B-aktör: Hanterar och bevakar kriminella intressen i en lokalt avgränsad marknad, är mer av en utförare.

2 Alla deltagare i analysprojektet har besvarat en enkät som berör nätverksanalysens teman. Deltagare från regionerna Syd och Väst, Stockholm, Mitt och Öst har gjort egna fördjupningar.

3 Den höga graden av sammankoppling visar sig också genom förekomsten av trianglar. Trianglar är ett centralitetsmått som anger hur tätt ett nätverk är. I ett tätt nätverk har alla aktörer kontakt med varandra. En person som har två kontakter ingår i en triangel om hans kontakter även har kontakt med varandra. Generellt sett är denna sammankoppling hög i materialet.

vägar mellan användarna och att det är få personer som är outhärliga för att kommunikationen ska flöda.⁴

Det som styr vilka aktörer som samverkar, som har relationer med varandra och graden av lojalitet är möjligheten att göra affärer. Aktörerna kan beskrivas som opportunisterna och kriminella entreprenörer, som handlar ad-hoc där utbud och efterfrågan är det mest styrande för vilka relationer som uppstår. Nya kontakter knyts enkelt genom referenser från gemensamma bekanta och när en person har behov av till exempel specifik kunskap eller en illegal vara vänder sig denne snarare direkt till en person som besitter detta än att låta sig avgränsas till mer etablerade relationer. Graden av tillit mellan encroanvändarna bedöms generellt som hög.

När det gäller huruvida aktörerna kan kopplas till kända nätverk eller andra typer av gruppstillhörigheter så är det något som sällan framgår av materialet⁵. Hierarkier och roller framträder förvisso i vissa fall, där vissa aktörer lägger ut uppdrag och andra aktörer tar emot och utför dessa. Region Stockholm har till exempel i sin analys identifierat ett nätverk som är strikt hierarkiskt och som har en tydlig ledare. Trots detta finns dock inslag av samverkan mellan aktörer i nätverket utan involvering av personer högre upp i hierarkin och direkt samverkan mellan personer i nätverket med aktörer utanför. Den samverkan som sker verkar alltså inte behöva sanktioneras eller godkännas av nätverkets ledare och även denna brottslighet framstår som projektbaserad och tillfällig. Dock finns det gränser och man samverkar inte med aktörer som upplevs som direkta rivaler eller där det finns pågående konflikter. Sammantaget framstår det enligt materialet som att den kriminella samverkan är mer gränslös och utbredd än vad som tidigare var känt. Utifrån konversationerna framträder att överenskommelser görs utifrån en förväntan om ömsesidighet och att tjänster återbetalas av gentjänster, snarare än utifrån klart definierade hierarkiska roller. Aktörerna drar i vissa fall fördel av att tillhöra en kriminell gruppering, även om en stor del av kontakterna på Encrochat sker som en del av kriminellt entreprenörskap.

2.2.1 Användarnas brottslighet

Narkotikabrottslighet är det mest förekommande brottsområdet i materialet. Det är bara en minoritet av användarna som inte ägnar sig åt narkotikahandel (runt 10 procent av samtliga konton). Den vanligaste rollen som användarna har är att de fungerar som nationella organisatörer⁶. De flesta hanterar medelstora till relativt stora partier narkotika och säljer dem vidare till andra leverantörer inom landet. Kommunikationen förs i ett högt tempo och kontaktnäten är breda.

De aktörer som inte är involverade i narkotikahandel ägnar sig främst åt penningtvätt, följt av våld och vapenbrott. Därefter finns enstaka personer som ägnar sig åt kombinat-

4 Framträder även i den regionala analysen av Region Mitt samt i analyssamarbetet mellan regionerna Syd och Väst, som fokuserade på kontakter mellan regionerna Syd och Väst.

5 Då gruppstillhörigheter inte framträtt som styrande, utan aktörerna till stor del representerar sig själva, så har det inte varit motiverat att analysera materialet utifrån exempelvis specifika grupperingar eller släktbaserade nätverk.

6 Person som organiserar narkotikahandel inom landet men inte själv står för insmuggling till landet.

ioner av bedrägerier, otillåten påverkan, företag i brottslig verksamhet och penningtvätt. Det finns även ofta en överlappning mellan narkotika och vapen, våld eller penningtvätt.

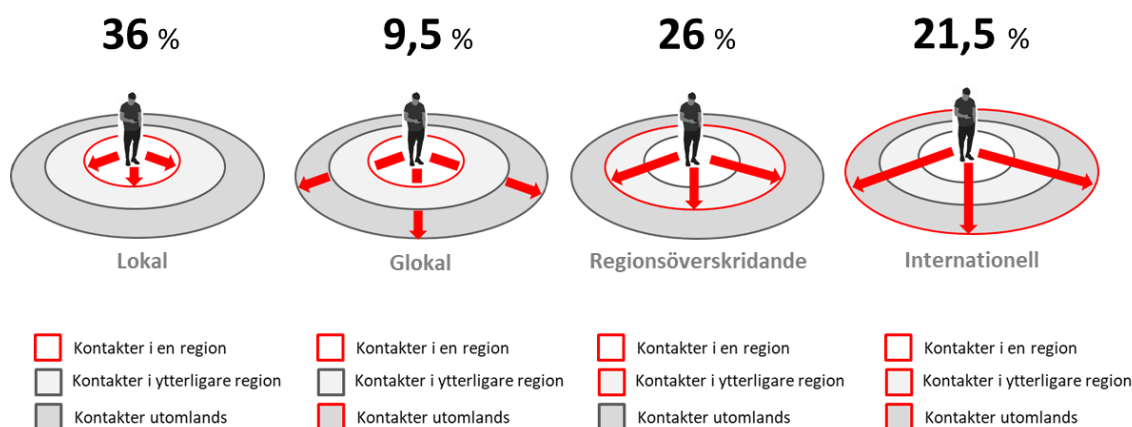
Graden av struktur och specialisering följer i flera fall storskaligheten i aktörernas brottslighet och bedöms i regel som högre för personer som samverkar med internationella kontakter, smugglare och transportörer. När det gäller aktörer som har en tydligare lokal förankring är intrycket att dessa i större utsträckning agerar tillfällesstyrt och ad hoc.

2.2.2 Nationell och internationell samverkan och relationer

Ungefär 40 procent av användarna befann sig i Sverige under den aktuella tidsperioden och knappt 15 procent befann sig utomlands. För övriga saknas information. Majoriteten av personerna som befann sig i Sverige uppehöll sig i Stockholm (knappt 40 procent) följt av Väst och Syd (drygt 25 procent vardera). De som befann sig utomlands vistades framför allt i Nederländerna och Spanien. Generellt sett är de flesta användarna tydligt förankrade i en viss polisregion, men de har ofta någon regionsöverskridande kontakt (vilket cirka hälften av användarna har). Det är ovanligare att användarna har internationella kontaktnät, men drygt 30 procent har åtminstone en kontakt som befann sig i ett annat land under perioden.

Det kan också konstateras att storstadsaktörerna rent fysiskt är relativt tydligt geografiskt förankrade och att resor med Encrochat-telefonen är sällsynta. Aktörernas interregionala nätverk är omfattande och dessa verkar präglas av samarbete och ömsesidig ekonomisk vinning snarare än av konkurrens. Detta kan möjligen bero på att aktörerna inte konkurrerar om samma lokala marknad.

De olika användarnas internationella och regionsöverskridande kontaktnät kan beskrivas i fyra olika kategorier (se bild nedan). Den största gruppen består av användare som endast har kontakter i en region, följt av användare som har kontakter i flera regioner men som, åtminstone på Encrochat, saknar kontakter med aktörer i andra länder. Därefter följer användare som har såväl regionsöverskridande som internationella kontakter. Den minsta kategorin användare utgörs av personer som endast kommunicerar med användare i en region i Sverige men som samtidigt har kontakter som befinner sig utomlands. Utöver dessa finns en mindre grupp (cirka sju procent) som endast har kontakter med användare utan känd geografisk tillhörighet.

Figur 1. Olika typer av geografiska samverkansprofiler. (Sju procent av aktörerna gick inte att bedöma, eftersom de huvudsakligen har kontakter med användare som saknar känd uppkoppling)

Användarna i respektive kategori skiljer sig delvis från varandra. Generellt sett kan man säga att de med internationella kontakter (de glokala⁷ och de internationella) sticker ut i volymen meddelanden och kontaktantal (degree⁸). De har också högre betweenness⁹ än de andra grupperna, sannolikt för att de internationella aktörerna ökar räckvidden i en persons kontaktnät. De har även högst antal och andel trianglar. De som har breda kontaktnät inom Sverige (de regionsöverskridande och de internationella) har som regel en högre andel a-aktörer i sina kontaktnät men även en högre andel användare som bedöms vara våldsanstiftare och vapenförsäljare.

De lokala har ofta mindre kontaktnät, och de har som regel färre kontakter med a-aktörer eller användare som ägnar sig åt mer avancerad brottslighet. Det är dock viktigt att notera att de flesta användarna, oavsett kategori, aldrig har långa sociala avstånd till personer som befinner sig utomlands under perioden eller som är involverade i mer avancerad kriminalitet. Till exempel har de flesta mer än en kontakt som i sin tur kommunicerar med någon som befinner sig utomlands.

2.2.2.1 Skillnader mellan storstadsregionerna

Det finns vissa skillnader när man jämför storstadsregionerna med varandra. Användarna i region Syd har oftare internationella kontakter och kontakter i andra regioner jämfört med Stockholm och Väst. Väst har lägst andel användare med internationella kontakter. De har också en högre andel trianglar i sina kontaktnät än övriga storstadsregioner, vilket innebär att de befinner sig i mer tätt knutna miljöer. Samtidigt har en relativt hög andel av dem kontakt med någon användare i en annan region. Stockholmsaktörerna kan sägas ha en mer glokal profil. Om man tittar på kommunikationsflödet mellan

7 Glokal: aktören har både kontakter i regionen (lokal) och utomlands (global). Se figur 1.

8 Centralitetsmått som anger hur många kontakter en aktör har i nätverket. En aktör med hög degree knyter samman många aktörer i sina direkta kontakter.

9 Centralitetsmått som identifierar aktörer som är centrala i nätverket genom att de knyter ihop stora delar av nätverket, genom sina direkta och indirekta kontakter. De behöver inte ha en hög degree själva för att få en hög betweenness-centralitet.

storstadsregionerna kan man konstatera att det är relativt jämt fördelat. Användarna i Stockholm kommunicerar med ungefär lika många i Syd som i Väst, användarna i Väst kommunicerar med ungefär lika många i Stockholm, som i Syd, och så vidare.

2.2.2.2 *Internationella flöden*

Informationsflödet mellan konton i Sverige och andra länder följer i stort sett undermålbilden som svensk polis haft sedan tidigare över internationell samverkan. Flödet är, som tidigare nämnts, störst till och från Spanien följt av Nederländerna.

Värt att notera är också att spanienaktörerna tycks ha bredare förgreningar i Sverige än vad de som befinner sig i Nederländerna har. Från Spanien kommunicerar 82 personer med 222 i Sverige. Från Nederländerna är förhållandet närmre 1:1. Aktörerna i Spanien har också kontakter med personer i flest regioner i Sverige. Förutom storstadsregionerna kommunicerar de med aktörer i Öst, Mitt och Bergslagen. Spanienaktörerna har flest kontakter i Stockholm, följt av region Syd. Syd har överlägset flest av Danmarkskontakterna. Väst har flest från Norge och Storbritannien men det rör sig om ett lågt antal användare. De flesta utlandskontakterna är svenskar som befann sig utomlands under perioden. Endast en mindre del tycks vara utländska medborgare utan tidigare koppling till Sverige.

Det mesta talar för att användare i Sverige sällan har direktaccess till utländska kriminella nätverk, utan går via en svensk kontakt som befinner sig i ett annat land. Eftersom svensk polis endast har fått ta del av konversationer som gick in och ut från Sverige, har vi ingen fullständig bild över de utlandsbosatta svenskarnas internationella nätverk.

2.2.3 *Aktörer*

Som tidigare beskrivits utgörs Encronätverket av ett stort antal användare som har lång räckvidd och som lätt kan nå ut till personer med stor kriminell kapacitet. En stor andel av alla användare har bedömts vara a-aktörer och det finns en stor redundans i nätverket. Detta medför att få personer är oersättliga. Undantaget är eventuellt de fåtal personer som har finansiell spetskompetens.

De övriga analysinriktningarna som beskrivs i rapportens inledning har gått igenom materialet utifrån specifika brottsområden, och identifierat ungefär fem användare per inriktning som de bedömt vara särskilt tongivande genom att de har en mycket omfattande och avancerad brottslighet.

De tongivande aktörerna har ofta kontakt med varandra och få är helt specialiserade på sina brottsområden. Ur ett nätverksperspektiv utmärker sig de flesta av aktörerna på flera olika sätt, till exempel genom att ha högt informationsflöde, breda kontaktnät och en ovanligt hög andel A-aktörer i sina kontaktnät. Det framstår också som att det finns vissa skillnader mellan aktörerna, till exempel har de som är tongivande inom narkotika något högre informationsflöde, fler kontakter och utlandskontakter, än vad de användare som är tongivande inom andra brottsområden har. De agerar i en internationell miljö vilket också medför att de får kortare avstånd mellan Encronätverkets kanter och oftare har en något högre betweenness.

De tongivande personerna i de olika brottsinriktningarna har också ofta många kontakter med andra personer i de högre skikten inom samma brottsområde¹⁰. Men även om det finns vissa nyansskillnader mellan grupperna, utmärker sig de flesta genom att de avviker från övriga användare när det gäller deras utfall på olika nätverksmått¹¹. Det är ovanligt att tongivande användare håller en lägre profil vilket medför att en nätverksanalys ger förutsättningar för att identifiera dessa.

10 Innebär att tongivande användare i narkotika har en hög andel internationella organisatörer i sitt ego-nätverk, och tongivande våldsvärkare har en hög andel våldsanstiftare i sina.

11 Några av de aspekter vi beaktade var: degree, betweenness, trianglar, utlandskontakter, kontakter i antal regioner, kontakter med a-aktörer, kontakter med internationella narkotikaaktörer, kontakter med anstiftare i våld, kontakter med tongivande vapenaktörer.

3 Våld

3.1 Inledning

Svensk polis ingrep under våren 2020 mot cirka tio långt framskridna mordplaner baserat på informationen från Encrochat. Detta är dock bara en liten andel av alla fall i materialet där våld diskuteras och planeras. Språkbruket är ofta rått och våldsamt och många tycks ha ett behov av att uppvisa en aggressiv framtoning. Många gånger är det dessutom slumpmässiga omständigheter som avgör om våldsdåd genomförs, skjuts på framtiden eller avbryts. Man kan därför säga att våldet som faktiskt utförs bara är toppen av ett isberg av potentiella våldsbrott.

Encrochat har som bekant företrädevis använts av personer som har centrala roller i sina respektive brottsområden. Våldsaktörerna som finns i materialet innehar framförallt roller som anstiftare och möjliggörare. Deras förmåga och behov att planera och organisera våldsupplägg skiftar. Vissa planerar på detaljnivå medan andra agerar på ett sätt som för en utomstående närmast kan upplevas slentrianmässigt. Personerna som åtar sig att utföra våldsdåd befinner sig ofta något led från anstiftarna.

Distanseringen mellan anstiftare och utförare medförde inte bara en trolig mental avskärmning hos anstiftaren utan även en polisiär utmaning i att dels följa den faktiska händelsekedjan, dels lagföra de personer som anstiftat brottet.

Detta avsnitt är baserat på fallstudier av tretton separata våldsupplägg där hela eller delar av planeringen avhandlades på Encrochat.

3.2 Våldsupplägg, roller och drivkrafter

I materialet förekommer dels våld som kan kopplas till tidigare kända långvariga konflikter, dels mer hastigt uppkommet våld. I de långvariga konflikterna är det endast i liten utsträckning som våldsbrotten bedöms ha direktkoppling till ursprungsmotiven. Konflikterna har i större utsträckning övergått till långvariga våldsspiraler där tidigare våldsbrott föder fram nya och där ett hämnd- och vedergällningsmotiv tagit överhanden och driver våldet framåt.

3.2.1 Planeringsfas

3.2.1.1 *Anstiftare och medhjälpare*

I de studerade våldsfällen är våldet i huvudsak beställt, dvs. det är någon annan än den med den ursprungliga avsikten som i slutändan genomför brottet. Anstiftaren bakom brottet kan för en utomstående närmast liknas vid en projektledare som tillsammans med ett antal medhjälpare samlar in relevant information och vidtar praktiska åtgärder för att underlätta genomförandet av brottet. Även om anstiftaren själv kan hjälpa till med en del praktiska detaljer så har denne i regel en mer samordnande funktion. Hur stor del anstiftaren tar i planeringsarbetet varierar från fall till fall – i vissa fall är denne mycket aktiv och deltagande medan det också finns exempel på konstellationer som erbjuder en helhetslösning – de åtar sig ett mordkontrakt, gör relevanta förberedelser och utför brottet vilket också kräver ett mindre engagemang från beställaren.

Medhjälparna är oftast personer som befinner sig i anstiftarens närhet och bedöms befinna sig längre ner i den kriminella hierarkin. Det är möjligt att dessa personer ibland inte är helt insatta i vad deras tilldelade uppdrag syftar till. Medhjälparnas uppgifter kan t.ex. handla om att ordna vapen, flyktbil, gömställe och att genomföra informationsinsamling om det tilltänkta brottsoffrets förehavanden.

I de flesta fallen har anstiftaren sedan tidigare en förhållandevis god uppfattning om det tilltänkta offrets leverne men försöker komplettera detta med ytterligare information för att skapa så goda förutsättningar för genomförandet som möjligt. Informationsinhämtningen sker relativt brett men med förhållandevis enkla medel. Det kan t.ex. handla om regelrätt spaning, internetsökningar, utfrågning av mänskliga källor och teknisk inhämtning genom t.ex. att fästa en GPS-puck på motståndarens fordon.

Att ordna med vapen framstår som ett av de enklare momenten under planeringsfasen, varför vapentillgången i de aktuella miljöerna bedöms som god. I vissa fall diskuteras vapenfrågan knappt, vilket kan tolkas som att vapen redan finns tillgängliga i den aktuella sfären. I andra fall är vapen ett eller två steg bort och införskaffas utan större svårigheter.

Att få tag på ammunition till vapnet tar något längre tid men framstår på det stora hela inte som en begränsande faktor för våldet. När det gäller aktörernas kunskap kring vapen och ammunition framträder i en del fall osäkerhet avseende vilken typ av ammunition som passar vilken typ av vapen samt huruvida vapnet är funktionsdugligt eller inte.

Vidare är det tillsynes relativt ovanligt att anstiftaren fysiskt träffar sina medhjälpare. Om det uppstår ett behov av t.ex. ett fysiskt överlämnande sker detta oftast via ombud. Att på behörigt avstånd kunna beställa, planera och samordna grovt våld har möjligen inneburit att det är lättare att ta beslut om liv eller död. Att kunna kommunicera på ett upplevt tillförlitligt sätt har dessutom sannolikt ökat effektiviteten i såväl planering som genomförande.

3.2.1.2 Anstiftare och utförare

Som nämnt i nätverksavsnittet knyts nya kontakter enkelt över Encrochat och bara det faktum att en person innehar en Encro-enhet tycks ofta räcka som bevis på att personen går att lita på.

Fördelningen mellan att en aktör vänder sig till en utförare från det egna kontaktnätet eller anlitar en extern utförare är jämnt i det analyserade materialet. Underlaget visar vidare att det är förhållandevis enkelt att hitta och anlita personer som är villiga att utföra våld oavsett om det rör sig om sprängdåd, skadeskjutningar eller mord, däremot kan det vara desto svårare att hitta en utförare som är pålitlig. Det finns exempel på när attentat misslyckas och när skyttar får kalla fötter och söker anledningar att dra sig ur. En tänkbar förklaring till detta kan vara att man i ganska stor utsträckning är benägen att använda sig av yngre personer som rimligtvis inte har någon större erfarenhet av att befinna sig i en skarp våldssituation.

När en utförare rekryteras i det egna ledet kan detta exempelvis bero på att det är lättare att styra en person med koppling till det egna nätverket. Den största orsaken torde emellertid ligga i att det inom vissa grupperingar redan finns utarbetade strategier och en konstant hög förmåga att agera med dödligt våld.

I de fall en utförare eftersöks utanför det egna nätverket är det vanligt att anstiftaren frågar sina tidigare kontakter om de vet någon som kan utföra det aktuella brottet. I vissa fall får anstiftaren på så vis direktkontakt med en utförare, men det är även vanligt att den tillfrågade kontakten agerar mellanhand mellan anstiftaren och utföraren och att dessa inte har någon direktkontakt med varandra. Syftet med detta torde vara att försvåra lagföring genom att skapa distans mellan anstiftare och utförare.

När en extern aktör eftersöks för att antingen genomföra en skjutning eller för att i sin tur rekrytera en utförare är det vanligt att hela våldsupplägget saluförs som en ”paketlösning” där alla praktiska detaljer som t.ex. flyktbil, gömställe och vapen redan är omhändertagna och det enda som kvarstår är en person som är villig att genomföra brottet. I ett sådant upplägg är ofta även en så kallad ”goare”¹² inkluderad. Genom den vanliga förekomsten av ”goare” framträder dessutom en bild av föränderliga lojaliteter och att det i de aktuella miljöerna sannolikt är svårt att avgöra vem som står på vilken sida.

Ersättningen för ett mord varierar från mellan 100 000 kr till 1 000 000 kr beroende på anstiftarens ekonomiska förutsättningar, vem det tilltänkta offret är och vilken erfarenhet utföraren har. Det är t.ex. billigare att anlita en ung person utan erfarenhet än vice versa. Utöver ekonomiska incitament som drivkraft för att utföra ett våldsbrott förekommer det även hämndmotiv. Det är även förekommande att unga personer åtar sig morduppdrag utan krav på ekonomisk motprestation i syfte att visa sig pålitliga och för att stiga i graderna.

¹² Goare: En person som ska lura brottsoffret till en lämplig plats att genomföra mordet på. Ofta bekant eller närstående till det tilltänkta brottsoffret. Drivkraften för en goare är ofta någon sorts hämndmotiv och/eller att man har dubbla lojaliteter sedan tidigare. Det finns ett exempel där en person blivit misshandlad och förnedrad och erbjudit att lura offret som ett led i sin egen hämnd.

I samband med att den ekonomiska ersättningen förhandlas finns det också exempel på diskussioner om vad som ska gälla vid eventuella misslyckanden, t.ex. att det tilltänkta offret skadas men inte avlider.

I samband med diskussioner om ersättning utifrån olika scenarion förekommer det också att anstiftare kommer med specifika önskemål om själva utförandet. Det kan t.ex. handla om att anstiftaren vill att brottsoffret ska skjutas i huvudet eller att ett stort antal kulor ska avfyras mot kroppen för att säkerställa att personen dött.

3.2.2 Genomförande- och efterfas

När ett planerat våldsdåd övergår från planeringsfas till ett genomförande beror detta i huvudsak på att ett tillfälle att utföra brottet uppstår. Orsakerna till att våldsplaner avbryts utan polisiär inblandning kan i många fall tillskrivas slumpen. I vissa fall rinner planerna ut i sanden, utföraren ångrar sig eller så kan t.ex. anstiftaren övertalas om att brottet av olika anledningar inte bör genomföras. Faktisk eller inbillad polisiär närvaro försvårade inte sällan både planering och genomförande. Överlag fanns det en stor känslighet för ryktesspridning och en benägenhet att agera på obekräftad information.

Den tydligaste indikatorn i materialet på att ett våldsbrott är nära förestående är att detta antingen skrivs ut i klartext eller att det framgår av sammahanget. Därtill tenderar mängden in- och utgående trafik på anstiftarens konto öka två dagar innan genomförandet och på själva genomförandedagen. Av fyra fullbordade våldshändelser (två mord, ett mordförsök och en allmänfarlig ödeläggelse) är trafikökningen mellan 28 % och 464 %.

Under genomförandet är det vanligt att anstiftaren kontinuerligt får information om t.ex. skadeläge och hur genomförandet fortlöper. Det är även förekommande att anstiftaren själv anskaffar dylik information genom t.ex. nyhetsrapportering och genom en promenad förbi brottsplatsen.

Efter genomförandet förekommer också att bilder på brottsoffret sprids samtidigt som hån och nedsättande kommentarer uttrycks. Därefter övergår de inblandade aktörernas konversationer förhållandevis snabbt till någon form av normalläge vilket för de flesta av aktörerna innebär diskussioner om narkotikauppgörelser och till viss del även sociala konversationer.

I materialet finns också exempel på när ett mord misslyckas och brottsoffret överlever. Konversationerna övergår i samband med detta relativt skyndsamt över till något som närmast kan liknas vid krishantering. De inblandade aktörerna diskuterar exempelvis hur de ska skydda sig mot eventuella motangrepp, hur evakuering av familjemedlemmar ska gå till samt planer för att ta ytterligare motståndare av daga i ett förebyggande syfte.

3.3 *Avslutande iakttagelser*

En stor del av våldsbrotten som planeras på Encrochat är anstiftade och i många fall också välplanerade. Givet att den genomsnittliga användaren har en hög kriminell förmåga är det inte konstigt att detta också avspeglar sig i samband med att våldsbrott planeras. Det situationella och mer händelsestyrda våldet bland kriminella med en generellt sett lägre förmåga har sannolikt avhandlats på Encrochat i en mindre omfattning. Våldet såsom det framgår utifrån detta material är sannolikt mer välplanerat än i andra sammanhang.

Den bristande respekten för människoliv, likgiltigheten inför risken att tredje man ska drabbas och det närmast rutinmässiga och mekaniska sättet att ta beslut om liv eller död är dock anmärkningsvärd. Våldet framstår som en integrerad del av många av de inblandade aktörernas livsstil. Detta i kombination med en mycket rörlig och riskpräglad hantering av narkotika och pengar gör att den latent risk för våld i kriminella miljöer är stor. Den studerade miljön verkar också präglas av ett starkt heders- och vedergällningspräglat förhållningssätt vilket i sin tur riskerar att skapa utdragna och eskalerande konflikter.

4 Narkotika

4.1 Inledning

Avsikten i analysprojektet med inriktning på narkotika är att analysera den svenska narkotikamarknaden och dra generella slutsatser om modus och omfattning kring narkotikasmugglingen till Sverige utifrån materialet i Encrochat.

De aktörer som bedöms som internationella organisatörer av narkotikasmuggling har utifrån materialet kapacitetsbedömts. Detta har gjorts bland annat baserat på den mängd narkotika de bedöms organisera smuggling av under den aktuella perioden. Därefter har en fördjupning genomförts av de 84 aktörer som bedömts vara de mest centrala. Urvalet har gjorts efter en kvalitativ genomgång av samtliga aktörer som initialt bedömts vara internationella organisatörer.

4.1.1 De internationella narkotikaorganisatörerna

De 84 mest centrala aktörerna i materialet smugglar och distribuerar främst hasch, marijuana, kokain och amfetamin, till den svenska narkotikamarknaden. Den narkotika som de internationella aktörerna hanterar fördelas på hasch 52 procent, marijuana 22 procent, kokain 12 procent, amfetamin 11 procent och övrigt 3 procent. Samtliga aktörer är män, främst i åldersspannet 30-39 år. Som beskrivs i kapitel 2 (nätverk) är majoriteten placerade i Stockholm, Malmö och Göteborg, samt utomlands på strategiska platser i produktions- och transitländerna Spanien och Nederländerna.

Relativt många internationella organisatörer befinner sig i Spanien, där majoriteten bedöms vara bosatta, helt eller delvis, på den spanska solkusten. Dessa aktörer har direktkontakt med producenter och kriminella nätverk som i sin tur har direktkontakt med producenter av narkotikan. Bedömningen är att narkotikan köps direkt av producenterna eller indirekt via de kriminella nätverken som agerar grossister åt producenterna. Ett flertal internationella aktörer är själva producenter av narkotikan. I exempelvis Spanien producerar dessa aktörer marijuana i industriell skala avsett för den svenska narkotikamarknaden. I de allra flesta fall använder de internationella aktörerna sig av kontanter som betalningsmedel vid narkotikaaffärer. Det förekommer även att de använder sig av bitcoin, banköverföringar, hawala¹³, växlare, faktura, paypal, klockor och guld.

4.1.2 Producentländer, transiteringsvägar och distribution i Sverige

Den narkotika som de internationella aktörerna smugglar till Sverige produceras i ett flertal länder och världsdelar. Det smugglade haschet bedöms främst vara producerat i Marocko, och i mindre omfattning i Libanon. Det smugglade kokainet bedöms i huvudsak produceras i Colombia, Bolivia och Peru. Den smugglade marijuanan bedöms framför allt vara producerad i Spanien, men även i Nederländerna, och i mindre omfattning i Albanien. Det smugglade amfetaminet bedöms främst vara producerat i Nederländerna, och i mindre omfattning i Belgien och Polen.

¹³ Hawala kan beskrivas som ett informellt penninngöverföringssystem. Betalningsöverföringarna genomförs via, i huvudsak löst sammansatta informella nätverk och utan att pengar direkt överförs fysiskt eller elektroniskt. Elektroniska överföringar sker dock i efterhand, oftast i klumpsummor för att reglera skuld/fordran hawalaagenterna emellan.

Narkotikan transiterar genom ett flera länder på vägen till den svenska narkotikamarknaden. Hasch från Marocko bedöms i huvudsak transporteras genom Spanien, Frankrike, Nederländerna, Tyskland och Danmark. Kokain från Sydamerika bedöms främst transitera genom Nederländerna, Tyskland och Danmark. Marijuana bedöms oftast tas in genom Frankrike, Nederländerna, Tyskland och Danmark och amfetamin genom Tyskland och Danmark.

De internationella aktörerna smugglar sedan narkotikan till Sverige främst via Skåne, där Öresundsbron mellan Danmark och Sverige bedöms som den mest frekvent förekommande gränspassagen. Trafikflödet över Öresundsbron är omfattande och det faktum att de internationella aktörerna brukar detta flöde indikerar att de drar nytta av såväl det höga tempot som volymerna av fordon i syfte att reducera risken för upptäckt. Frekvent smuggling sker även via gränsövergångarna i Helsingborg och Trelleborg och i vissa fall sker smuggling via gränsövergångarna i Göteborg och Stockholm. Generellt sett finns det i de internationella aktörernas konversationer relativt lite information om narkotika som smugglas via Sverige och sedan vidare till andra länder. Den transittrafik som förekommer i materialet går till Norge, Danmark och Finland, där aktörer i Norge är de vanligaste mottagarna av narkotikan.

Narkotikan smugglas i regel till Sverige med vägtransport, främst i lastbil men smuggling sker även med personbil. De internationella aktörerna använder sig bland annat av dolda specialtillverkade lönnutrymmen i fordonen, och transporterarna sker ofta inom ramen för företagsverksamhet där narkotikan dolts i legal last. De internationella aktörerna smugglar även narkotikan i post- och kurirflödet, om än i något mindre omfattning.

Det förekommer att narkotikapartierna är försäkrade så att första ledets mottagare i Sverige ersätts med ett nytt parti eller kompenseras på annat sätt vid eventuellt beslag av tullen i gränsövergången.

4.1.3 Storstäderna är de huvudsakliga mottagardestinationerna av narkotikan
Stockholm, Malmö och Göteborg är de huvudsakliga mottagardestinationerna för den narkotika som förs in i Sverige¹⁴. I vissa fall är fler än en stad slutdestination av det smugglade narkotikapartiet, i andra fall är endast en stad mottagare. Det insmugglade narkotikapartiet styckas därefter upp i mindre partier som distribueras till olika mottagare i Sverige. Majoriteten av de internationella aktörerna distribuerar narkotikan via egna organisationer.

Det finns likheter i hanteringen av större narkotikapartier oavsett var i Sverige de hantearas. Ett genomgående tema är att de internationella organisatörerna inte vill lagerhålla de importerade partierna under någon längre tid utan vill distribuera ut dessa så snabbt som möjligt. Initialt kommer huvudmännen överens på Encrochat om vad som ska överlåtas och priset för detta samt tid och plats för överlåtelse och betalning. Överlåtelse och betalning sker ofta vid olika tillfällen och platser för att sprida riskerna. Huvudmännen informerar därefter varandra om signalement på personerna som levererar ut partierna (så kallade löpare eller springisar) och eventuella fordon. Man har även en överens-

¹⁴ Även andra större orter är mottagare av smugglade partier narkotika, exempelvis Helsingborg, Uppsala, Linköping, Örebro, Karlstad, Växjö, Eskilstuna och Västerås.

kommen kod som ska sägas av överlåtaren och mottagaren för att bekräfta att man verkligen har rätt person framför sig vid överlåtelsefallet. Det finns i Encrochat väldigt få meddelanden mellan huvudman och utläggaren vilket tyder på att dessa kommuniceras på annat sätt.

Det har varit svårt att klarlägga vad som sker vid själva uppdelnings- och distributionsfallet av de stora partierna. Utifrån Encrochat går det att följa narkotikapartiets väg från inköp på grossistnivå fram tills partiet är på väg in till Sverige. Dock saknas kommunikation kring partiets sista färdväg och slutdestination. Det verkar som att huvudmännen undviker att vara på plats vid dessa tillfällen. Troligen tas narkotikan emot av personer med lägre status i den kriminella kontexten. Koordinering kring detta sker möjligen genom andra kommunikationsmedel som personer lägre ner i smugglingskedjan har tillgång till.

4.2 Hur mycket narkotika smugglas in i Sverige?

Varje internationell aktör som ingår i analysen har kapacitetsbedömts. Detta har gjorts utifrån hur stor volym narkotika (hur många kg) de bedöms smuggla in till Sverige per smugglingstillfälle, samt frekvens, det vill säga hur många gånger i månaden de bedöms smuggla narkotika. Detta har sedan upphöjts till årsbasis. Som exempel kan nämnas en aktör som bedöms smuggla 200 kg narkotika, en gång i månaden. Den bedömda kapaciteten på årsbasis blir då 2 400 kilo/år. Materialet som ligger till grund för bedömningarna innehåller information om tidigare, pågående och framtida smuggling av narkotika till Sverige.

Utifrån materialet bedöms de 84 tongivande aktörerna totalt genomföra cirka 850 storskaliga smugglingsförsök per år med vägtransport, där lastbilsflödet är det dominerande smugglingsvägen. Variationen på mängden narkotika per smugglingsförsök är stor mellan aktörerna. Ett 40-tal aktörer bedöms dock smuggla partier som överstiger ett ton per år, vissa upp mot 8 ton årligen. Detta tyder på att narkotikasmugglingen är mycket omfattande. En analys av hur omfattande den totala mängden narkotika som smugglas in i Sverige har gjorts utifrån materialet, där mängden bedöms uppgå till 100-150 ton årligen¹⁵.

Det bör poängteras att det finns flera osäkerhetsfaktorer som skulle kunna innebära att denna bedömning kan vara både en överskattning och en underskattning. Bedömningen grundar sig exempelvis endast på en källa, Encrochat, där informationen som framkommer är svår att validera. Smugglingen i Encrochat omfattar endast hasch, marijuna, kokain och amfetamin. I bedömningen antas vidare att omfattningen och frekvensen är konstant över hela året. Hänsyn har därtill inte tagits till om en aktör har varit frihetsberövad, eller av andra anledningar inte har smugglat under perioden. Sammantaget har det alltså inte varit möjligt att ta hänsyn till olika variationer som kan påverka aktörernas möjligheter till att smuggla narkotika till Sverige inom ramen för bedömningen.

15 De omfattande mängderna återspeglas även i de större beslag som Tullverket har gjort de senaste åren där den genomsnittliga vikten har legat på runt 200 kg per smugglingsförsök.

För att kunna få en mer robust lägesbild av narkotikasmugglingens omfattning behöver denna fråga undersökas mer ingående med källor som kan komplettera uppgifterna från Encrochat.

Det är dock tydligt att de aktörer som har studerats har en mycket hög avsikt och förmåga till frekvent smuggling och avsättning på den svenska narkotikamarknaden. Detta tillsammans med Tullverkets beslagsvolymmer vilka på senare år tyder på att de uppskattningar som hittills har gjorts avseende narkotikasmugglingen till Sverige troligtvis är en underskattning. Denna bedömning stärks också av att det de senaste åren och årtiondena har rapporterats om ökad produktion av narkotika, sjunkande priser och ökande renhetsgrader. Även Europol rapporterar om att narkotikautbudet i Europa i dagsläget är avvikande högt.

4.2.1 Bedömning av narkotikamarknadens omfattning

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) har tidigare bedömt att konsumtionen av narkotika i Sverige uppgår till ca 15 ton¹⁶. CAN beskriver att bedömningar av narkotikamarknadens omfattning är osäkra och svåra att göra, då många förhållanden är okända. De beräkningar som redovisas är avsedda att luta åt det försiktiga hållet för att undvika ogrundade överdrifter. Utifrån Encro-materialet går det inte att uppskatta hur mycket narkotika som konsumeras i Sverige, däremot går det utifrån underlaget att bedöma hur mycket som smugglas hit varje år. Denna bedömning, som beskrivs i stycket ovan, leder till ett estimat om att 100-150 ton narkotika smugglas till Sverige varje år. Även om inte all denna narkotika konsumeras i Sverige medför uppgifterna att det finns skäl att förmoda att de bedömningar som tidigare gjorts är i underkant.

¹⁶ Se *Narkotikaprisutvecklingen i Sverige 1988-2019*

5 Penningtvätt

5.1 Inledning

Tillgången till Encrochat har inneburit ett unikt tillfälle att studera omfattningen på de brottsvinster som narkotikahandeln genererar i Sverige, hur de tvättas och omsätts samt vilka roller som är centrala för att hantera brottsvinsterna. Analysen syftar till att höja kunskapen om brottsupplägg och omfattning av illegal penninghantering i Sverige och framhäva de möjliggörare som hanterar aktörernas pengar.

Materialet stärker bilden av att kontanter är det dominerande betalmedlet inom den organiserade brottsligheten då kontanter som motsvarar miljonbelopp hanteras återkommande. Det förekommer även att man använder sig av kryptovalutor vilket möjligen kan bli ett vanligare betalmedel i framtiden.

De uppskattningar av den illegala penninghanteringen som kunnat göras, baserat på bedömningen av mängden narkotika som smugglats in över Sveriges gränser, tyder på att miljardbelopp genereras i narkotikahandeln årligen där stora delar förs ut ur Sverige för återinvestering i nya narkotikapartier. Växlingskontor framstår som centrala i att möjliggöra brottsaktörernas utförsel av kontanter.

Möjliggörarna i materialet rör främst valutaväxlare, insiders på banker och "låneförmedlare". Dessa är kritiska för penningtvättsförmågan och bör fortsatt vara strategiska måltavlor i bekämpningen av brottsvinster från narkotikabrottsligheten.

En rad exempel på behov av målvakter och insiders på banker för olika typer av lån, samt konversationer om företag att slussa kontanta medel genom, stärker bilden av att aktörerna är i behov av att få in brottspengar i det legala systemet. Miljardbelopp bedöms även ha omsatts av aktörerna inom varuhandeln i Sverige. Att t.ex. köpa dyra märkesklockor som statussymbol som även kan användas som pant och betalmedel för narkotika framstår som ett utbrett fenomen bland aktörerna. Encrochat användes emellertid främst till narkotikasmuggling varför en tydlig bild inte framkommer av var brottsvinsterna *utanför* själva smugglingskedjan hamnar.

5.2 Tillvägagångssätt för illegal penninghantering

5.2.1 Växling

Valutaväxling framstår i materialet som en eftertraktad och närmast oundgänglig funktion för narkotikasmugglingen. Tillgången till växlare efterfrågas frekvent och det är tydligt att utan möjligheten till valutaväxling hade narkotikahandeln, i dess nuvarande form och omfattning, inte varit möjlig.

Växlingen sker nästan uteslutande från SEK till Euro. Flera av växlarna som framkommer i materialet har drivit en, delvis legal, formell växlingsverksamhet med fysiska kontor vid sidan av den illegala växlingen. Växling kunde också ske med täckmantel av annan företagsverksamhet t.ex. frisörsalong. Ett internationellt kontaktnät är avgörande för att växlingsverksamheten ska fungera och det tycks vara få länder som växlarna inte kan överföra pengar till.

Pengarna förs i första hand ut till Spanien och Nederländerna. Det förekommer att narkotikaorganisatörer som är i behov av växling lämnar pengar till växlaren med hjälp av

via sina medhjälpare (kurirer) i Sverige. Det framkommer även att pengar förvaras i växlarens lokaler eller i andra utrymmen som växlaren tillhandahåller.

Pengarna förs ut ur landet på olika sätt, antingen genom narkotikaorganisatörens försorg eller på annat sätt via involverade växlingsverksamheter, där kurirer troligtvis används för utförseln. Det framkommer i vissa fall att växlaren kontaktar en samarbetspartner i annat land och ber att en utbetalning ska ske till en kurir mot att denne uppger en kod eller annan kvittens som validering för att denne är rätt person och att pengarna lämnats in i Sverige. I övrigt ger materialet ger inte en tydlig bild av hur själva utförseln sker. Lastbilstransport under täckmantel av legal transportverksamhet verkar dock också förekomma.

Att omfattande summor går via valutaväxling kan illustreras inte minst av observationer ur materialet som indikerar att hela 150 miljoner SEK växlades genom endast fem växlare inom loppet av ett par månader. Det bör poängteras att långt fler växlare har identifierats i materialet men att endast dessa fem konton har innehållit tillräckligt med information som har möjliggjort skattningar på konkreta belopp. Det faktum att ett fåtal aktörer summerar en så stor hantering av brottsvinster visar dock på hur central denna verksamhet är för den organiserade brottsligheten. Växlare är den i särklass vanligaste efterfrågade tjänsten i underlaget för penninghantering.

Som uträkning på sid. 25 visar uppskattas miljardbelopp genereras årligen genom försäljning av narkotika i Sverige. De uppskattningar som gjorts tyder vidare på att stora delar av brottspengarna återinvesteras i nya narkotikapartier i utlandet.

5.2.2 Växling kryptovaluta

Vid sidan av överföringar i vanlig valuta finns flertalet exempel på kontanter som växlas till kryptovaluta (främst bitcoins) och förs över till mottagande aktörs e-plånbok. Användningen av kryptovaluta är dock inte särskilt utbredd och frågor om vilken anonymitet det egentligen innebär är återkommande i materialet. Fördelar som framhålls är att det är billigare, eftersom växlaren tar mindre i mellanhand och att det går att skicka pengar utan fördröjning. Det går inte att bedöma användningens omfattning eller utveckling över tid i materialet och den typen av konversation sker sannolikt även via andra kommunikationskanaler än Encrochat. Det är dock tydligt att flera aktörer haft svårigheter att föra ut pengar fysiskt på grund av stängda gränser under Covid-19-pandemin och därför intresserat sig för kryptovaluta. Det är möjligt att pandemin i förlängningen bidrar till att öka kriminella aktörers förmåga att använda kryptovaluta.

5.2.3 Låneupplägg

Efter växling är olika former av låneupplägg det mest frekvent förekommande tillvägagångssättet för illegal penninghantering i materialet. Uppläggen tycks dels handla om rena bedrägerier, dels även som ett sätt för brottsaktörerna att tvätta pengar genom att anskaffa tillgångar som inte hade medgivits med enbart kontanter, såsom bolån. Denna typ av upplägg går troligtvis ut på att lånen betalas av med svarta pengar via målvakter eller betalombud. Behov av blancolån verkar också vara relativt utbrett.

Utöver de aktörer som planerar och genomför låneuppläggen själva förekommer det även att de säljs som en tjänst till andra i materialet. I dessa fall kan tjänsten beskrivas

som "låneförmedling" där låneförmedlaren har ett kontaktnät av målvakter som är viliga att ta lån i sitt namn. Det förekommer att låneförmedlarna har kontakt med banktjänstemän som hjälper till att bevilja lån, acceptera falska löneintyg och höja lånetak.

Låneförmedlarna marknadsför sin tjänst brett och det är inte ovanligt att de tar ut avgift för sin tjänst eller ränta. Tjänsten förutsätter ett kontaktnät med både bankmän och målvakter och är på så vis exklusiv för denna skara. Det framkommer även att banktjänstemän tar betalt för sin tjänst från låneförmedlarna.

I övrigt skickas bilder på kreditupplysningar och kreditbetyg frekvent mellan aktörerna och det talas om bankdosor som ska slås på under telefonkontakt med banktjänsteman, vilket tyder på en omfattande målvaktsproblematik och hantering av målvakters Bank-ID på distans.

5.2.4 Företag i brottslig verksamhet

Företag som används i brottslig verksamhet är det andra finansiella upplägget som framkommer i materialet och det tycks huvudsakligen ske genom 1) att företag startas och används i ett kriminellt syfte, och 2) att företag köps eller övertas för att "plundras"

I de fall företag används som ett brottsverktyg i penningtvätt handlar det om att få in svarta pengar i ett legalt system. Falska fakturor och bokföringar, samt målvaktsupplägg, är sätt att skicka brottsvinster mellan företagskonton för att dölja pengarnas ursprung. Det kan dels röra sig om att använda befintliga företag som man tar kontroll över, dels att man upprättar företag i syfte att omsätta och tvätta pengar genom.

Låneupplägg genomförs av utnyttjade (kapade) företag som avsiktligt överbelånas för att kunna köpa saker och sedan överges. Låneuppläggen verkar ofta vara beroende av otillbörliga kontakter med banktjänstemän. Liksom privatlånen kan avbetalningen på företagslånen göras med svarta pengar och på så sätt vara ett penningtvättsmodus. I övrigt går det inte att avgöra huruvida syftet är bedrägeri, penningtvätt eller både och.

De aktörer som sysslar med företag tycks ha en relativt hög kunskap om bolagsformer, skattetekniska regler och kontakter till insiders som möjliggör uppläggen.

5.2.5 Parallell marknad

Utifrån de uträkningar som har gjorts på narkotikaförsäljning och utförsel av brottspengar, skattas 700 miljoner kronor i brottsvinster ha kvarstannat i Sverige under perioden som studerats¹⁷. Långt ifrån alla aktörer talar i sina chattar om finansiella upplägg och penningtvätt av brottsvinster. Detta kan bero på att Encro i första hand är ett verktyg för narkotikasmuggling, men det ger också anledning att anta att det finns en parallell marknad där de kontanta brottsvinsterna också kan omsättas relativt obehindrat.

Blocket framkommer som en frekvent handelsplats för aktörerna när det gäller klockor och bilar. Vidare förekommer enstaka exempel på hyreskontrakt som köps för kontanter, och det finns rimligtvis fler exempel på liknande fenomen som *inte* uttalas.

Klockor som statusmarkör och betalmedel för narkotika, pant eller handelsvara omnämns genomgående i materialet. En grov uppskattning baserat på tillgängligt bild-

17 Upphöjt till årsbasis utgör brottsvinsterna 2,8 miljarder sek som redovisats i avsnitt 5.4 "Omfattning av illegal penninghantering"

material är att klockor till ett värde om ca 16 miljoner kronor cirkulerat bland aktörerna. Klockor är den i särklass vanligaste ”dyra” tillgången som framkommer i materialet.

Vidare cirkulerade fotografier på kontanter till ett värde av *minst* 50 miljoner kronor bland aktörerna under aktuell period (ej årsuppskattning). Kontexten för dessa kontanter framkom inte alltid men de var troligtvis föremål för växling eller tillfällig förvaring.

5.3 Centrala möjliggörare

5.3.1 Växlare

De växlare som studerats i materialet är ofta män i 50-årsåldern med lång erfarenhet av valutaväxling och överföring. De har sällan någon direkt tillhörighet till ett kriminellt nätverk eller är verksamma i någon annan del av aktörernas brottslighet.

Deras kontaktnät är dock stort och spänner över kriminella aktörer i flera regioner. Det finns även vissa exempel på personer i växlarnas närhet som tycks förmedla kontakt mellan behov av växling och själva växlarna. Detta görs mot en procentuell ersättning av växlingsbeloppet. Dessa personers förmedling kan fylla funktionen av ett säkerhetsfilter för att växlarna ska kunna lita på de kriminella kunder som hör av sig. Leverans, upphämtning och utförelse av växlade summor utförs dock i huvudsak av medhjälpare/kurirer till de kriminella aktörerna.

Vad gäller ”kryptoväxlare”¹⁸ är materialet mycket begränsat. Det är dock *inte* troligt att samma typ av ”möjliggörar-roll” skulle uppstå om användningen av kryptovaluta ökade, detta då det finns andra tekniska lösningar för sådan växling.

5.3.2 Låneförmedlare

De aktörer som erbjuder låneupplägg som en tjänst för penningtvätt eller bedrägeri är allt som oftast involverade i den övriga narkotikabrottsligheten i materialet. De kan dock inte kategoriseras som de mest tongivande narkotikaorganisatörerna.

Låneförmedlarna är oftast i 20- till 30-årsåldern med ett mer begränsat kontaktnät än växlarna. Låneförmedlarna har en viss kompetens, kunskap och kontaktnät inom banksystemet.

De aktörer som använder låneuppläggen som ett sätt att tvätta pengar å andra sidan är troligtvis de som gör så pass stora vinster på sin narkotikabrottslighet att endast en kontant ”parallell” marknad inte är tillräcklig för att konsumera upp vinsterna.

5.3.3 Insiders: banktjänstemän, revisorer, mäklare

Banktjänstemän är en vanligt förekommande insider i materialet. Dessa framstår ofta som en förutsättning för att kunna genomföra låneupplägg och använda företag i brottslig verksamhet.

Det finns också exempel på mäklare och revisorer som möjliggör uppläggen genom att godkänna falska bokföringar och dokument. Mäklare förekommer också i termer av att ge kriminella aktörer förtur till hyresrätter i nybyggda flerfamiljshus.

¹⁸ Person som handlar med kryptovaluta.

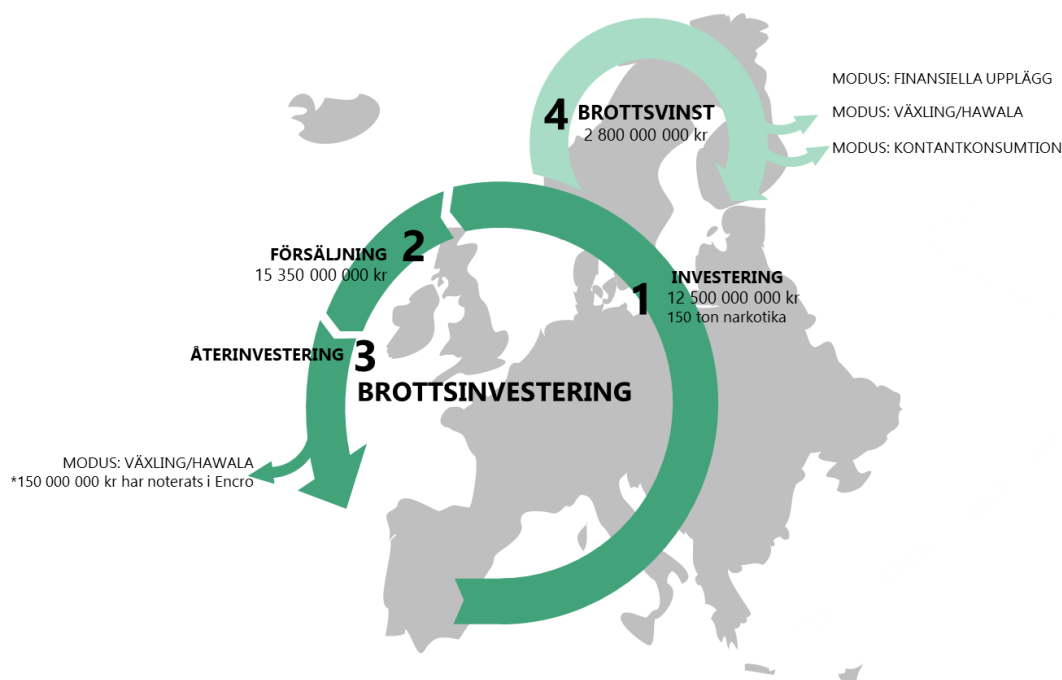
5.3.4 Varuhandlare

Givet den bredd på märkesklockor som framkommer i materialet är det troligt att åtminstone en del av brottsaktörerna i något skede inhandlat dessa hos registrerade klockhandlare som därmed möjliggör aktörernas penningtvätt. Klock- och bilhandlare förekommer dock sällan eller aldrig i materialet varför en beskrivning av dem inte låter sig göras i denna analys.

Blocket är den marknadsplats som förekommer mest tydligt i materialet. Blocket utgör troligen en stor och svårkontrollerad plattform där aktörerna kan tvätta sina pengar. Det finns exempel på behov att köpa varor på Blocket kontant där avsikten är att snabbt sälja och därmed få in kontanterna på bankkonto.

5.4 Omfattning av illegal penninghantering

De internationella organisatörernas penningflöden är intressanta att uppskatta för att få en fingervisning om omfattningen av penningflödena som följer av försäljning i följande led på den svenska interna marknaden. I beräkningen av omfattningen nedan finns inte uppgifter om varken distributörsledens eller gatuförsäljningsledens brottsvinster. Detta avsnitt fokuserar på de internationella organisatörernas vinster. Det innebär att den *totala* vinstsumman av *samtliga* led som narkotikapartierna passerar innan de når gatunivån överstiger de summor som beräknas i denna rapport. I figur 2 illustreras fyra steg i handeln som kan kopplas till de internationella narkotikaorganisatörernas införsel.

Figur 2. Penningflöden baserat på de internationella organisatörernas årliga införsel av narkotika till Sverige i SEK. Kretsloppet utgår från ett inflöde av narkotika till Sverige om 150 ton årligen. I löptexten nedan anges ett vidare spann om mellan 100-150 ton årligen.

- 1) Det stora kretsloppet i bilden, ”brottsinvestering”, illustrerar de internationella aktörernas investering, försäljning och återinvestering i narkotikapartier. De internationella organisatörerna köper partier till grossistpris antingen direkt av producenterna, eller indirekt via kriminella nätverk som agerar grossister åt producenterna. Som nämns i narkotikaanalysen uppskattas upp mot 100-150 ton föras in i Sverige på årsbasis. Justerat per preparat motsvarar det en investeringskostnad på 8,3 miljarder SEK vid 100 ton, och vid 150 ton 12,5 miljarder SEK.
- 2) Narkotikan förs in i Sverige och säljs till de nationella organisatörerna¹⁹ (”första ledets distributörer”). Värdet för 100 respektive 150 ton narkotika, justerat per preparat, motsvarar ett försäljningspris på mellan 10 och 15 miljarder SEK.
- 3) Merparten av värdet från försäljningen återinvesteras av de internationella organisatörerna i nya narkotikapartier. För att på ett teoretiskt plan beräkna hur stor andel av försäljningen som återinvesteras görs antagandet att återinvestering sker av samma mängd narkotika som uppskattats föras in årligen, alltså 100-150 ton. Ett försäljningsvärde på 10-15 miljarder kronor och en återinvestering, som antas vara konstant på 8,3–12,5 miljarder (för 100-150 ton), medför att 80 procent återinvesteras.
- 4) Resterande 20 procent, alltså vinstmarginalen mellan försäljning och återinvestering, utgör 1,8- 2,8 miljarder kr, i bilden betecknat som det mindre kretsloppet ”brottsvinster”. Det är dock viktigt att poängtera att omkostnader som transport, logistik, förvaring och beslagtagna narkotikapartier inte har inberäknats, varför vinsten och omsättningen är lägre än vad som beräknats här.

19 En aktör som har förmåga att organisera distribution av narkotika inom Sverige.

6 Vapen och sprängmedel

6.1 Inledning

Som nämnts i avsnitt tre (våld) bedöms vapentillgången inom den organiserade brottsligheten som god, då vapen finns tillgängligt bara ett eller två steg bort från när aktörer efterfrågar dem. Till skillnad från narkotikasmugglingen, som beskrivs i avsnitt 4, visar det analyserade materialet inte på något som tyder på någon större organisering eller systematik vad gäller vapeninförsel. Materialet från Encrochat är främst orienterat runt narkotikabrottslighet. Det är i förhållande till materialet i övrigt endast en liten del av aktörerna som under tidsperioden har vapen och sprängmedel som primär aktivitet (det vill säga, inte som bisyssla vid sidan av narkotikahandel). Följande analys är baserat på dessa konton.

6.2 Införsel tillgång och förvaring

6.2.1 Vapen

Materialet tyder på att införsel av vapen sker genom att mindre partier smugglas in av enskilda kurirer eller tillsammans med narkotikapartier. Det är stor variation på de olika typer av vapen som smugglas in, detta talar för att vapenmarknaden troligen är decentra-liserad, och att det inte finns några stora lager.

Aktörerna har vapenkontakter i Balkanländerna samt i Polen, det vill säga länder som Sverige historiskt haft illegal vapeninförsel ifrån. Mest troligt är att de illegala vapnen kommer in till Sverige via fordons- och färjetrafiken.

Olika slags vapen tas in från olika länder. Aktörerna tar det som de kommer över och smugglar på det sätt som passar för stunden, ofta i mindre försändelser vilket också kan vara en förklaring till varför nätverken har en spridning av vapentyper i sina "arsenaler". En metod för smuggling av narkotika som uppmärksammas i materialet är att legala fraktbolag används. Det finns konton i materialet som bekräftar att fraktbolag även används i syfte att smuggla vapen. Aktörerna betalar sin kontakt, t.ex. en chaufför, mellan 250-500 EUR mot att denne ser till att aktuellt paket levereras till önskad destination. Kontakterna på budfirmorna beskrivs som goda och verkar ha utnyttjats under flera år.

Av materialet framgår vidare att inköp av vapen sker på individnivå, det vill säga inte som ett gemensamt köp av ett nätverk. Ofta går det att härleda efterfrågan av vapen till att en personlig konflikt nyligen uppstått.

Förvaring av vapen sker oftast ett par steg bort från ägaren eller brukarna. Vapnen förvaras i lägenheter, fordon eller hos individer utan uppenbar koppling till ägaren eller brukarna, eller utomhus. Det förekommer att ett antal individer har gemensamma nycklar till förvaringsplatsen, för att kunna låna, ge bort, använda eller flytta vapnet. Främst väljs platser som inte kan kopplas till någon specifik person inom nätverket eller gruppen. Det kan vara bekanta och flickvänner man litar på och har förtroende för, men till vilka polisen inte skulle ha en naturlig ingång vid en kontroll av den kriminelle individen, troligtvis har dessa personer "rena" brottsregister. Flera vapen förvaras sällan på en och samma plats utan sprids i regel ut över flera platser. De personer i gruppen som

behöver ha tillgång till vapnen har också nycklar till någon eller några av platserna. Nycklar byts med varandra beroende på vilka som behöver tillgång för stunden.

Vapen som använts vid brott kan komma att återanvändas, det finns exempel då vapenägare lånat ut sitt vapen och återfått det väl rengjort efter utfört våldsdåd. Det framstår som vanligare att de vapen som återanvänds är av kändare märken så som Glock och Walther. Detta bedöms bero på att de har högre renommé och blir en form av statussymbol.

6.2.2 Ammunition och sprängmedel

Tillgång och handel avseende ammunition är vidare ingen begränsande faktor för aktörerna. Detta kan troligen förklaras med att vapenmagasin inte är licenspliktiga, att handel med ammunition inte är reglerad på samma sätt som handel med vapen samt att ammunition är lättare att smuggla än vapen. Det är lättare att köpa ammunition till 9mm pistoler men det är svårare att köpa ammunition till automatvapen som till exempel Kalashnikov och Zastava M70 som är bland det mest vanligast förekommande automatvapnet bland kriminella.

När det gäller tillgång och handel med sprängmedel, så tycks fler personer bli inblandade än vad som är fallet vid vapenhandel. Sprängmedlet anskaffas troligtvis inom Sverige, men materialet ger ingen indikation om specifika orter eller företag. Det finns heller inget i materialet som pekar på att sprängmedel eller komponenter smugglas in till Sverige. Anskaffandet av sprängmedel ser lite annorlunda ut för olika grupperingar.

Under den särskilda händelsen Rimfrost uppmärksammade Polismyndigheten att flera kriminella individer antingen själva innehade företag med sprängverksamhet eller hade någon i nära anslutning som hade det. Materialet stödjer den tidigare teorin om att det illegala sprängmedlet med dess komponenter kommer från den legala marknaden i Sverige.

Behovet av krypterade kommunikationstjänster är tydligt även för vapenhandeln: I konversationerna diskuteras vapen och handel med dessa helt öppet, men vapendiskussionerna avslutas inte utan detta sker troligen via röstsamtal, samt via andra system.

7 MC-relaterad kriminalitet

7.1 MC-miljön och samverkan

Analysen visar att de kriminella MC-gängen fortfarande är en maktfaktor. MC-gängen är självförsörjande och har ständigt tillgång till narkotika, vapen och sprängämnen. Gängen har kvar sina platser på den kriminella scenen och underhåller löpande sitt våldskapital genom olika typer av våldsbrott.

Aktörerna med koppling till MC-miljön har nästan dubbelt så stora kontaktnät jämfört med genomsnittet av användarna på Encrochat. De har också ett högre antal utlandskontakter, högre trafikvolym och kopplas mot fler brottsområden än övriga brukare. I materialet framgår att medlemmarna löpande samverkar med andra nätverk och aktörer.

7.2 Brottsupplägg

I materialet har ett antal personer identifierats, som befinner sig runt aktörerna och bedöms ha viktiga funktioner för aktörernas kriminella upplägg. Dessa personer är själva inte medlemmar i någon MC-klubb

Majoriteten av MC-aktörerna har genom ett antal personliga kontakter byggt upp egna organisationer med utförare och "springpojkar". Dessa används för att utföra uppgifter som narkotikatransporter, lagerhållning och indrivning och är överlag i inte identifierade som MC-medlemmar, kopplingen verkar snarare vara av personlig karaktär. Det framgår tydligt att aktörerna och deras springpojkar inte ska observeras tillsammans på offentliga platser. Det ska inte heller gå att koppla aktörerna till specifika adresser eller fordon vid ett eventuellt polisingripande. Flera aktörer har även kopplat ett antal "gröna personer" till sin organisation. Med gröna personer avses vanligtvis laglydiga medborgare utan koppling till vare sig medlemmen eller till polisiära system. De gröna personerna, vilket ofta är kvinnor, har sällan kännedom om helheten utan avlönas enkom efter uppdrag.

Kommunikationskedjorna som framträder i materialet, och som går att följa tack vare tillgång till det krypterade materialet, visar att den utförare som slutligen åtar sig uppdraget, ofta befinner sig flera led ifrån den anstiftande aktören. Kedjan ser ofta ut som följande: Aktören lägger ut ett uppdrag på en "springpojke" som i sin tur, via ett annat krypterat kommunikationssystem, kontaktar en utförare (exempelvis en transportör). Utföraren, eller transportören som i det här exemplet, genomför uppdraget alternativt kontaktar utföraren en "grön person" som utför uppdraget.

8 Otillåten påverkan

Kriminella aktörer utövar otillåten påverkan i syfte att skydda eller främja brottslig verksamhet. Otillåten påverkan inbegriper trakasserier, hot, våld, skadegörelse, otillbörligt erbjudande (korruption) och otillbörlig relation (nepotism). Otillåten påverkan riktas mot personer med anledning av deras yrkesutövning eller deras roll i rättsliga processer. I den förstnämnda kategorin ingår t.ex. politiker, offentliganställda tjänstemän, företrädare för media samt personer vars underlag har betydelse för myndighetsutövning (såsom läkare) och anställda inom det privata näringslivet (såsom banktjänstemän).

I syfte att få en bild av vilka yrkeskategorier som de kriminella aktörerna i Encrochat utövar otillåten påverkan mot användes följande sex underkategorier (utfall i parantes efter respektive kategori): Politiker i riksdagen och i kommunfullmäktige (1), Tjänsteman inom statlig och kommunal förvaltning (5), Tjänsteman inom rättsväsendet inkl. polis (2) Advokat (30-31), banktjänsteman (5). Totalt rör det sig om 43-44 fall av otillåten påverkan, där den övervägande delen riktas mot advokater.

Samtliga fall av otillåten påverkan handlar om otillbörligt erbjudande. I de flesta konversationer berörs inte kompensationen för de tjänster som efterfrågas. Ett grundläggande antagande bör dock vara att en person inte utför en tjänst som innebär ett visst risktagande utan att vilja ha ersättning.

I materialet förekommer en konversation där en aktör avser att muta en politiker på kommunal nivå. Politikerns namn framkommer inte.

Det förekommer även uppgifter om att de kriminella aktörerna har kontakt med tjänstemän på olika myndigheter. Enligt konversationerna förser dessa kontakter de kriminella aktörerna med information eller utnyttjas på andra sätt inom ramen för sin tjänsteutövning.

Inom banksfären har fem kriminella aktörer kontakter som bistår dem att begå brott. En av de kriminella aktörerna har kontakt med en banktjänsteman som beviljar de personer som aktören anvisar honom, bolån åtta gånger årsinkomsten istället för de gängse fyra. Materialet ger vid handen att brottsligheten är omfattande och involverar flertalet personer. En aktör har kontakt med en banktjänsteman som bistår vid bedrägerier. Denne har ett kontaktnät bestående av banktjänstemän och revisorer som mot betalning utför tjänster. En annan aktör som har flera bankkontakter som beviljar banklån. En av kontakterna tar 450 000 kronor i ersättning för ett lån på tre miljoner kronor.

9 Slutord

Att Polismyndigheten har kunnat ta del av material från Encrochat har inneburit en ökad inblick i de kriminella aktörernas motiv, tillvägagångssätt och strukturering. En tydlig insikt utifrån analysen av materialet är att flera av de kriminella aktörerna i det närmaste verkar sakna spärar för att utsätta sina antagonister för dödligt våld när de anser att det är motiverat. Det finns inte några påtagliga praktiska hinder för att utföra grovt våld – anstiftarna bakom våldet har i regel vare sig svårt att ordna med vapen och ammunition, medhjälpare eller att hitta en person som kan utföra våldet. Våldet i sig kan vara motiveerat av narkotikauppgörelser men drivs också av personliga konflikter, hämndspiraler eller utförs för att undvika att själv bli angripen. Vidare tydliggör materialet att den mängd narkotika som smugglas till Sverige är mycket omfattande. Den ekonomiska drivkraften bakom narkotikahandeln är påtaglig och den omsätter stora belopp.

När det gäller organiseringen i kriminella nätverk framstår det som att majoriteten av Encro-användarna inte begränsar sina samarbeten till personer inom det egna nätverket. Snarare tycks många samarbeten vara projektbaserade och tillfällesstyrda där de kontakter som behövs för att lösa en uppgift tas. Aktörerna beskriver även att de har korrupta kontakter inom bankväsendet samt på myndigheter och företag.

Aktörerna har överlag goda möjligheter att knyta de kontakter som krävs för att de ostört och framgångsrikt ska kunna fortsätta bedriva sin brottslighet. I detta avseende är tillgången till en krypterad kommunikationskanal en avgörande förutsättning som både möjliggör organisering av storskalig narkotikasmuggling och underlättar koordineringen av våldsbrott. Även om insatsen mot Encrochat kan ha haft en avskräckande effekt fortgår kommunikationen på andra liknande krypterade plattformar.

Under arbetet med Encrochat har tre betydande sårbarheter i samhället blottlagts. Dessa sårbarheter riskerar att medföra en eskalerad negativ utveckling om de inte åtgärdas. Sårbarheterna utgörs av följande:

- *Att rättsväsendet inte är dimensionerat för storleken på narkotikamarknaden* – materialet indikerar att narkotikasmugglingen till Sverige, och därmed även hanteringen och konsumtionen, är betydligt mer omfattande än vad de samhällsinstitutioner som har till uppgift att hantera denna problembild är dimensionerade för. Detta gäller såväl rättsväsende som t.ex. sjukvård och sociala verksamheter.
- *Att unga personer ofta rekryteras för att utföra grovt våld* – det är påfallande lätt för en anstiftare att rekrytera en ung person för att utföra till exempel en skjutning. Att det finns ett stort antal unga personer som är beredda att utföra dödligt våld på beställning är symptom på en problembild som spänner över samhället i stort.
- *Att myndigheter och företag är sårbara för insiders, otillåten påverkan och korruption* – kriminella aktörer inom den organiserade brottsligheten har ett intresse av att utnyttja personer inom samhällsviktiga yrkesgrupper i brottsupplägg. De kriminella kan med olika metoder försöka säkerställa att de har tillgång till myndighets- eller företagsanställda för att tillgodose detta intresse.

Möjligheten för de brottsbekämpande myndigheterna att bedriva ett framgångsrikt arbete mot den organiserade brottsligheten har en avgörande betydelse för att minimera de sårbarheter som beskrivs ovan. För att ha möjlighet att förbygga, upptäcka och förhindra grov organiserad brottslighet är underrättelsetjänstens tillgång till krypterad kommunikation mellan aktörerna av stor betydelse.

Just nu ja har inte råd o va kräsen den av dom han tar ja är nöjd men har sakt bästa är om du tar 2 på en o samma gång

Ja d ä jakpot om d ä 2

Hur säker ä du på denna kille

Har han kört innan?

Bror han har tjatat på att få göra jobbet ett tag så han är själv sugen på det

Har han tryckt av?

Nej

Offffff den ä jobbig

O han ska göra d sj?

Men någon gång måste va första gången för alla

Bror fins några mänsjor som har det här i säg

O den här killen är snud på cyckos

Ja tror han får jobbet gjort

Ja bror men nör vo va yngre vi tog alltid i gbg med oss folk en ggn o dom fick va med o se ell va med trycka eftee vibtryckt

D ä jaaaate svprtt ongöra sj flrsta ggn såndu vet

Men du måste prata rät👊👊

Med han

Du mpsre förbreda han mentalt

Har gjort det i en månad nu

En person får i en konversation hjälp av en kontakt att skaffa vapen:

Fan behöver kalle jao

Har mkt nära vänner från örebro som vill släppa sin kalle
tror jag ❤️

Fin du e bror ❤️ då ta min sjua o para emellan

Broder kan du inte tänka dig 9an räkna den dyrare än va
du fick den mot kallen o lite para emellan ❤️ de vore
guld

Broder vi kmr ha 9a och kalle när vi kör tänkte jag ❤️

Förstår dig bror ❤️ ska se va jag kan göra med
grabbarna men annars ta min men den finns lite utanför
stockholm vi stäsha den där inför jappningen

Men shuno blev jappd dagen innan 😊

Okej broder de lugnt vi plockar den ❤️ ❤️ ❤️

❤️ ❤️ ❤️